

D86/08

4 april 1986

HET HONGAARSE INSTITUUT VOOR INTERNATIONALE BETREKKINGEN

Bij het lopende SBP-onderzoek naar taken en werkzaamheden van de internationale CC-afdelingen (ID's) van de communistische partijen in Oost-Europa, is gebleken dat in elk van die landen op het gebied van de buitenlandse politiek ook een belangrijke taak is weggelegd voor het Instituut voor Internationale Betrekkingen. Deze primair wetenschappelijke instellingen werden niet overal gelijktijdig opgericht. Zo bestaat in Polen het Polski Instytut Spraw Międzynarodowych al vanaf 1947, terwijl soortgelijke instituten in Tsjechoslowakije (1970) en in Hongarije (1972) pas veel later van de grond kwamen. Een vraaggesprek met de directeur van het Hongaarse Instituut voor Internationale Betrekkingen (MKI), Gyula GYOVAI, in het blad 'Szakszervezeti Szemle', geeft een aardig inzicht in het werk en de betekenis van een dergelijk aan het ministerie van Buitenlandse Zaken verbonden instituut.

HET HONGAARSE INSTITUUT VOOR INTERNATIONALE BETREKKINGEN

Onder de kop "Politieke wetenschap en buitenlandse politiek" verscheen eind 1984 in het blad 'Szakszervezeti Szemle' een vraaggesprek met Gyula GYOVAI, directeur van het Hongaarse Instituut voor Internationale Betrekkingen (MKI). GYOVAI schetste daarin de taken, het doel en de organisatie van het instituut, dat hij leidt vanaf de oprichting in september 1972.

Een van de hoofdtaken van het instituut is de research met betrekking tot problemen die van belang zijn voor de Hongaarse buitenlandse politiek. Het onderzoek betreft de grote lijn op politiek-ideologisch gebied, alsmede het analyseren van actuele politieke kwesties en het beantwoorden van ad hoc vragen. Resultaten worden gepubliceerd in een eigen maandblad, Kuelpolitika. Daarnaast schrijven medewerkers van het instituut regelmatig artikelen in dagbladen en tijdschriften en leveren zij commentaar voor radio en televisie. Op deze wijze vervult het instituut een belangrijke rol bij het verklaren en propageren van de Hongaarse buitenlandse politiek tegenover de eigen bevolking.

Het instituut speelt daarnaast een rol bij het voorbereiden van besluiten op buitenlandspolitiek terrein. Het is organisatorisch verbonden met het ministerie van Buitenlandse Zaken, doch werkt volgens GYOVAI tevens nauw samen met bepaalde departementen van het Centraal Comité van de HSWP (de Hongaarse CP). Hij doelt hier waarschijnlijk met name op het International Department, dat immers tot taak heeft partijbesluiten op het gebied van de buitenlandse politiek voor te bereiden en toe te zien op de uitvoering ervan. De vraag van de interviewer, in welke mate het instituut betrokken is bij het "maken" van buitenlandse politiek, wordt door GYOVAI tot twee keer toe omzeild met een algemeen betoog over de betekenis van politieke wetenschappen.

Het lijkt echter aannemelijk, dat het instituut research verricht in nauw overleg met of in opdracht van de "Sectie voor Ideologische en Theoretische Aangelegenheden" van het ID-CC/HSWP. Ook bij deze sectie, die binnen het ID fungeert als een "think tank", wordt onderzoek gedaan op het terrein van de buitenlandse politiek, zodat het voor de hand ligt dat er intensief overleg bestaat tussen instituut en sectie over werkzaamheden en terreinafbakening.

In dit verband is het opmerkelijk, dat de door de directeur geschetste organisatie van zijn instituut een sterke parallellie vertoont met die van de verschillende Oosteuropese internationale CC-afdelingen. Het instituut is gestructureerd volgens twee organisatorische principes. Horizontaal bestaat er een basisverdeling in drie secties, die respectievelijk de socialistische, de ontwikkelde kapitalistische en de ontwikkelende landen bestuderen, waarbij elke onderzoeker is gespecialiseerd op een land of een regio. Verticaal gezien worden de onderzoekers in research-teams gegroepeerd rond bepaalde grensoverschrijdende vraagstukken. Als bijvoorbeeld Oost-West relaties bestudeerd worden, dan wordt het betreffende team samengesteld uit verschillende secties. [sk 1 In 1984 waren ongeveer 20 mensen werkzaam bij het instituut. Sommigen van hen hebben volgens GYOVAI een diplomatiek verleden, terwijl anderen 'pure' wetenschappers zijn (juristen, historici, economen en militaire experts).

Naast de directeur zijn dezerzijds slechts enkele andere medewerkers bekend. Als onderdirecteur werd tot 1980 Barna TALAS genoemd. Het hoofd van de Sectie Ontwikkelde Kapitalistische Landen is momenteel Jozsef BALAZS, die waarschijnlijk identiek is met de Hongaarse diplomaat van die naam, die in 1971 in Italië wegens spionage persona non grata verklaard werd. Met name

BALAZS geeft de laatste tijd regelmatig commentaar in de Hongaarse media op vraagstukken met betrekking tot Oost-Westverhoudingen en ontwapening.

Samen met de West-Europa expert van het instituut, Laszlo KISS, stond BALAZS in 1984 twee medewerkers van het Nederlandse tijdschrift Oost Europa Verkenningen te woord. Bij die gelegenheid werd opgemerkt dat sinds er op het niveau van het CC-secretariaat van de HSWP gesproken wordt over de "specifieke mogelijkheden van de Hongaarse buitenlandse politiek", er voor het instituut een grotere taak is weggelegd. Dit bevestigt de indruk dat het Hongaarse instituut sedert medio 1983, toen het voormalige hoofd van de ID-CC/HSWP, Matyas SZUEROS, aantrad als CC-secretaris voor internationale aangelegenheden, sterk aan betekenis heeft gewonnen.

De werkzaamheden van het instituut gaan verder dan enkel het verrichten van research ten behoeve van het International Department en het ministerie van Buitenlandse Zaken. Ook op het terrein van het internationale communistische mantelwezen en het onderhouden van buitenlandse contacten is een taak weggelegd voor het instituut. Zo heeft directeur GYOVAI zitting in het uitvoerend comite van het International Institute for Peace (IIP in Wenen; min of meer fungerend als een wetenschappelijk bureau van de Wereldvredeesraad) en trad het instituut recentelijk op als gastheer bij wetenschappelijk getinte conferenties over buitenlandse politiek en bij de ontvangst van buitenlandse gasten als Volker RUHE, vice-voorzitter van de CDU-CSU.